

Convocatòria 2016 d'ajuts Obertament a projectes de lluita contra l'estigma en salut mental

1. Introducció

Obertament convoca ajuts per a actuacions que tinguin com a objectiu la millora de les actituds i els comportaments vers les persones amb problemàtica de salut mental, en les quals s'impliquin comunitats locals i es posin en contacte persones amb problemes de salut, amb experiència o no.

Com a novetat per a la convocatòria d'enguany, Obertament premiarà projectes locals que promoguin canvis, pel que fa als comportaments que s'han definit com a potencialment estigmatitzadors, en col·lectius diana: professionals de la salut, empleadors i recursos humans (món laboral), joves i adolescents (en l'àmbit no formal) i periodistes. Com a les últimes convocatòries, també es dotaran econòmicament, per darrer any, projectes comunitaris de contacte social.

2. Objectius de la convocatòria

- Promoure projectes amb la metodologia TLC3 (*Targeted*: dirigit a un col·lectiu específic; *local*: projecte local; *continuous*: contacte continuat; *credible*: creïble, en primera persona) i de contacte social.
- Implementar bones pràctiques amb una alta efectivitat i reproductibilitat, per tal de multiplicar les experiències locals. Col·laborant en l'àmbit local podem aconseguir canvis en les actituds i comportaments i fer que qualsevol persona amb algun trastorn mental pugui dir-ho sense tenir por a l'estigma i la discriminació.

3. Objecte de la convocatòria

Enguany Obertament premiarà dues línies de projectes:

L1. Projectes comunitaris de contacte social.

L2. Projectes locals TLC3 dirigits a col·lectius específics.

L1. Projectes comunitaris de contacte social. La metodologia de contacte social té com a objectiu principal el canvi de coneixements, actituds i comportaments envers les persones amb problemes de salut mental. Per aquest motiu, l'objectiu d'Obertament és donar suport a projectes en els quals les persones, amb problemes de salut mental i sense, participin en un esdeveniment o activitat conjunta amb un objectiu comú. En aquestes accions no s'ha de visibilitzar o no s'ha de fer explícita, a primer cop d'ull, quina és la condició de les persones que hi participen, ja que les informacions i experiències que desafien els estereotips negatius es proporcionaran un cop es reveli la condició de tots els participants.

Requisits indispensables perquè els projectes siguin valorats

- Tenen com a objectiu el **canvi d'actituds i comportaments** envers les persones amb problemes de salut mental.
- **Es promou que persones amb problemes de salut mental i sense (vinculades o no a entitats de salut mental) treballin juntes, vers un objectiu comú**, col·laborant en igualtat d'estatus.
- No es visibilitza o es fa explícita d'entrada quina és la condició de salut mental de les persones, que estan en contacte les unes amb les altres.
- **Es generen oportunitats per entrar en conversa i compartir informació sobre les seves vides.**
- Es proporcionen informacions i/o es produeixen experiències que desafien els estereotips negatius.
- **Els projectes s'han d'executar durant l'any 2017.**

Els projectes d'aquesta línia que no compleixin els requisits indispensables no seran valorats.

Criteris de valoració (cal tenir-los en compte a l'hora de descriure el projecte al formulari)

- Objectius, activitats i resultats coherents, concrets i mesurables.
- Qualitat del contacte social entre les persones.
- El projecte garanteix la igualtat d'estatus entre participants.
- Es tenen en compte prèviament els moments de relació, revelació de casos sobre salut mental i altres aspectes importants que fan caure mites sobre el tema.
- Metodologia coherent amb els objectius del projecte.
- Implicació dels participants (amb problemes de salut mental i sense) en el disseny i execució del projecte.
- Treball en partenariat.
- Nombre de persones participants.
- Qualitat de la interacció entre participants.
- Avaluació de projecte.
- Coherència i adequació del pressupost.
- Sostenibilitat econòmica.

L2. Projectes locals TLC3 dirigits a col·lectius específics. Les experiències internacionals de lluita contra l'estigma concreten la importància d'alguns aspectes per a la implementació amb èxit dels projectes de lluita contra l'estigma.

- Adreçat a col·lectiu diana.
- Local i implicat amb els agents locals.
- En primera persona: persones que han passat o estan passant per l'experiència de trastorn mental donen credibilitat als projectes i les seves accions.
- Contacte continuat: els projectes més efectius són experiències actives, basats en històries de recuperació i amb una interacció continuada entre les persones afectades i el col·lectiu diana.

- Enfocat en canvis de comportaments: és més efectiu enfocar-se en canvis de comportaments discriminatoris concrets que no tant en les actituds.
- Treball continuat: les accions de lluita contra l'estigma no poden ser puntuals, han de ser continuades.
- Mesura d'èxit: mesurar l'èxit i l'impacte del projecte i les seves accions en garanteix la revisió i la millora.

Requisits indispensables perquè els projectes siguin valorats

- Estan **destinats a sensibilitzar col·lectius diana detectats com a prioritaris** en la lluita contra l'estigma a Catalunya. Aquests són quatre: **professionals de la salut, empleadors i recursos humans, joves o adolescents (enfocats fora del centre educatiu) i periodistes o professionals de mitjans de comunicació.**
- Tenen com a objectiu el canvi de coneixements, actituds i comportaments que tenen envers les persones amb problemes de salut mental els membres del col·lectiu diana al qual ens dirigim. **Caldrà descriure adequadament els comportaments estigmatitzadors clau que es volen modificar d'aquell col·lectiu.**
- Els projectes s'han **d'executar durant l'any 2017.**

Els projectes d'aquesta línia que no compleixin els requisits indispensables no seran valorats.

Criteris de valoració (cal tenir-los en compte a l'hora de descriure el projecte al formulari)

- Definició clara del col·lectiu diana al qual es dirigeix el projecte.
- Descripció dels principals comportaments i actituds estigmatitzadors detectats en el col·lectiu triat.
- Justificació de com el projecte i les seves activitats contribuiran a modificar comportaments i actituds estigmatitzadors.
- Contacte continuat.
- Objectius, activitats i resultats coherents i mesurables.
- Metodologia coherent amb els objectius del projecte.
- Implicació dels participants (amb problemes de salut mental i sense) en el disseny i execució del projecte.
- Els projectes de sensibilització o antiestigma promouen contacte continuat, és a dir, no es basen en accions puntuals. Es valoraran positivament projectes coherents en el seu conjunt.
- Treball en partenariat.
- Nombre de persones participants.
- Qualitat de la interacció entre participants.
- Avaluació de projecte.
- Coherència i adequació del pressupost.
- Sostenibilitat econòmica.

Es recomana assistir als tallers formatius sobre contacte social que es faran durant el 2016 per elaborar projectes que s'adeqüin a les característiques de la present convocatòria.

4. En què consisteixen els ajuts?

Obertament seleccionarà projectes TLC3 o comunitaris de contacte social d'organitzacions formalment constituïdes amb seu a Catalunya que siguin significatius en la lluita contra l'estigma i la discriminació.

Els ajuts tindran una doble vessant:

- *Econòmica*
Obertament compta amb un pressupost de 40.000 € que destinarà als projectes seleccionats.
- *Suport tècnic en contacte social i metodologies d'avaluació d'impacte*
Els projectes seleccionats hauran d'assistir a una jornada formativa que es durà a terme el darrer trimestre del 2016, per tal d'ajustar els projectes i definir metodologies de l'avaluació a seguir.

5. Criteris d'exclusió

En la línia de projectes locals TLC3 dirigits a col·lectius diana

- Projectes que no estan presentats amb el formulari d'Obertament.
- Projectes que no van dirigits a un col·lectiu diana.
- Projectes que només preveuen activitats puntuals i no accions o sensibilitzacions continuades.
- Projectes on les accions o sensibilitzacions no estan centrades en la primera persona (persones afectades) com a centre de l'acció.
- Projectes presentats fora de convocatòria.
- Projectes que no preveuen un procés d'avaluació.
- Quan es presenten programes sencers en comptes de projectes concrets i locals.

En la línia de projectes comunitaris de contacte social

- Projectes que no estan presentats amb el formulari d'Obertament.
- Projectes on no es genera contacte social.
- Projectes que no asseguren contacte social de qualitat entre participants o no respecten els principis del contacte social descrits.
- Projectes centrats en activitats puntuals i no en un procés continuat de contacte social.
- Projectes presentats fora de convocatòria.
- Projectes que no preveuen un procés d'avaluació.
- Quan es presenten programes (diversos projectes) sencers en comptes de projectes concrets i locals.

Un projecte amb preassignació de premi pot quedar exclòs de la convocatòria (i els ajuts econòmics) en els supòsits següents:

- L'entitat no està d'acord a signar un conveni de compromisos amb Obertament.
- No presenta la informació i documentació requerida per Obertament per formalitzar el conveni i l'inici de la col·laboració 10 dies laborables després de la comunicació de la preassignació del premi via correu electrònic.

6. Qui pot participar en la convocatòria i com?

Hi pot participar qualsevol organització privada o pública amb seu a Catalunya que vulgui desenvolupar projectes de lluita contra l'estigma en salut mental. En cas d'organitzacions públiques, serà absolutament necessari que presentin projectes de manera conjunta amb altres entitats privades, i seran aquestes les que en presentaran la titularitat principal.

Cada entitat podrà enviar les sol·licituds d'ajuts que consideri, omplint el formulari disponible a al web d'Obertament enviant-lo per correu electrònic a contactesocial@obertament.org fins al **21 d'octubre de 2016 a les 24 h**. Els projectes presentats més tard d'aquesta data no es valoraran.

Si una entitat vol enviar més d'un projecte, cal omplir i enviar un formulari per cada projecte.

Per a qualsevol dubte durant el període de presentació de la convocatòria, us podeu adreçar al correu electrònic contactesocial@obertament.org. Recomanem que consulteu els kits de contacte social, així com que assistiu als tallers d'elaboració de projectes on es presentaran les metodologies de les dues línies de projectes d'enguany.

Els projectes finalistes hauran de presentar, quan se'ls requereixi, una carta signada pel representant legal de l'entitat assumint el compromís de:

- Destinar la quantia de la convocatòria a dur a terme les activitats previstes en el projecte.
- Assistir a la jornada de formació obligatòria.
- Utilitzar la metodologia d'avaluació d'impacte aportada per Obertament.
- Seguir les instruccions d'ús dels logotips proporcionats per Obertament en els materials de difusió i comunicació relacionats amb el projecte finançat.
- Justificar el projecte en el termini estipulat, facilitar la memòria tècnica del projecte, així com els qüestionaris d'avaluació d'impacte proporcionats per Obertament emplenats degudament.

També s'haurà d'aportar còpia dels estatuts o de les escriptures i dels poders de representació i altra documentació necessària per elaborar el conveni i iniciar la relació de col·laboració. Les entitats tindran 10 dies laborables a partir de la data de comunicació de la preassignació dels ajuts per aportar la documentació requerida.

Atorgament dels ajuts, signatura del conveni i formació

Els projectes seleccionats es donaran a conèixer a mitjans del mes de desembre de 2016, i l'atorgament definitiu es farà el mes de gener de 2017.

El procediment a seguir serà el següent:

- Es notificarà per correu electrònic a les organitzacions participants la resolució de la convocatòria d'ajuts.
- Es durà a terme la sessió formativa d'ajustament i metodologies d'avaluació a seguir pels projectes guanyadors.
- Les organitzacions seleccionades hauran de signar el conveni de col·laboració que regularà els compromisos.
- Es pagarà el 50 % de la quantitat atorgada mitjançant transferència.

Avaluació i justificació dels projectes seleccionats

Les entitats seleccionades hauran de justificar el projecte en el termini de 2 mesos després de la seva finalització.

La justificació ha de constar de:

- Una memòria tècnica del projecte.
- L'aportació de les respostes obtingudes en els qüestionaris d'avaluació d'impacte facilitats per Obertament.
- La fitxa de tancament de projecte, amb un resum de les dades.
- Una declaració jurada que certifiqui que els recursos atorgats s'han destinat a les activitats del projecte i el compromís de passar una auditoria externa en cas que Obertament ho consideri oportú.

Un cop Obertament hagi revisat les justificacions procedirà a pagar el segon 50 % del total de l'ajut.

Procés de revocació

Es pot iniciar un procés de revocació de l'assignació econòmica si no es compleixen els pactes i compromisos descrits en el conveni de col·laboració entre Obertament i l'entitat seleccionada.

Disposicions finals

Aquests ajuts es convoquen de manera puntual i Obertament es reserva el dret de no publicar cap altra convocatòria d'ajuts.

Obertament es reserva el dret de publicar l'import dels ajuts i la identitat de les entitats beneficiàries, així com fer la publicitat i difusió que consideri adequades d'aquests ajuts.

Obertament podrà sol·licitar en qualsevol moment informació tècnica i financera per verificar l'execució del projecte.

La presentació a aquesta convocatòria suposa la plena acceptació d'aquestes bases i de la resolució de la convocatòria, que serà inapel·lable.

Annex

Principals errors detectats en la redacció de projectes en convocatòries anteriors

- Poca coherència entre els objectius dels projectes i les activitats proposades, i els resultats que s'esperen d'aquestes activitats.
- La falta d'èmfasi en impactar en comportaments concrets. Podeu veure més avall exemples de comportaments específics estigmatitzadors de certs col·lectius.
- Poca claredat en la metodologia. Cal explicar com es duran a terme les activitats.
- La confusió entre la salut mental i la discapacitat o diversitat funcional.
- En el cas de projectes comunitaris, cal tenir en compte que ha de respondre a un objectiu de lluita contra l'estigma i per fer-ho plantejem activitats amb objectius compartits per tots els participants.

Principals comportaments estigmatitzadors dels col·lectius diana prioritzats

Àmbit sanitari general

- *Distància social, evitació i rebuig (per exemple derivació equivocada del pacient).*
- *Diagnòstic esbiaixat: associar erròniament dolences o afeccions amb el trastorn mental.*
- *Tracte injust per part del professional.*

Àmbit sanitari de la salut mental:

- *Assistencialisme i paternalisme: sobreprotecció, infantilització...*
- *Autoritarisme, intromissió a la vida privada i presa de decisions.*
- *Estigma estructural en forma de protocols que rebaixen la llibertat o la privacitat de la persona.*

Àmbit laboral (al lloc de feina)

- *Tracte injust: burles, insults, coacció, culpabilització i menyspreu.*
- *Sobreprotecció i control. Desconfiança.*
- *Evitació i rebuig. En casos greus es manifesta en forma d'acomiadament.*
- *Infraocupació al lloc de feina: reassignació a tasques infravalorades, justificada per por al brot o per una suposada pèrdua de capacitats.*

Àmbit de joves (comportaments discriminatoris entre iguals)

- *Evitació i rebuig. Allunyament.*
- *Escarni i comentaris despectius.*
- *Sobreprotecció i control*

Periodistes (segons l'Observatori de mitjans de salut mental 2014 i 2015 d'Obertament):

- *Associar salut mental amb violència.*
- *Utilitzar els termes psiquiàtrics de forma errònia o metafòrica.*
- *Utilitzar la salut mental com a objecte de burla.*
- *Associar de forma errònia la salut mental amb genialitat.*